

Persnota: 30% waterbesparing bij 64 West-Vlaamse steden en gemeenten

4/03/2016

Op initiatief van het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) werd samen met de Provincie West-Vlaanderen en een 5-tal West-Vlaamse steden en gemeenten (Harelbeke, Hooglede, Ledegem, Menen en Poperinge) een proefproject opgezet rond rationeel waterbeheer in het gebouwenpatrimonium van steden en gemeenten. Het opzet was om te kijken of 30% waterbesparing kan gerealiseerd worden en of dit groene jobs creëert, zijnde extra orders voor installateurs sanitair en cv, aannemers, architecten, etc. De eerste resultaten zijn alvast veelbelovend. Een actieplan is uitgewerkt om de aanpak uit te rollen eerst naar alle 64 West-Vlaamse en finaal alle 308 Vlaamse steden en gemeenten. Ook Europa lonkt...

West-Vlaamse steden en gemeenten kunnen 1 miljoen euro besparen

Bij de start van het proefproject werden een aantal rondgangen georganiseerd in gebouwen van Harelbeke, Hooglede, Ledegem, Menen en Poperinge. Dit gaf aanleiding tot heel wat optimalisaties. De installatie van digitale meters leidde bijvoorbeeld tot het ontdekken van een continu lek wat voor de gemeente neerkomt op een besparing van +/-12.000 € per jaar. Een uit gebruik genomen wc nu afgesloten en een kapotte overdrukklep hersteld: besparing van 9.000 €. Een slecht afgestelde ontharder en defect automatisch bijvulstelsel van de hemelwaterput bijgeregeld: besparing van +/- 2.100 € per jaar.

Deze voorbeelden tonen aan dat er met zeer laagdrempelige ingrepen tot 30% water kan worden bespaard. Dit betekent in de centrumsteden zo'n 105.000 -120.000 €, in kleinere steden en gemeenten een besparing van 6.000 – 21.000 €. De West-Vlaamse steden en gemeenten kunnen dus 1 miljoen euro per jaar besparen.

Bijkomende vaststellingen tijdens het proefproject

Naast technische vaststellingen blijkt ook dat binnen een gemeente meer bewustzijn is rond energieverbruik (aardgas en elektriciteit) dan voor water. Het reële waterverbruik en de verschillende waterverbruikspunten per gebouw (sportcentra, scholen, kantoren, musea, ontmoetingcentra, ...) zijn niet altijd gekend. Ook de lokale sanitairbedrijven (loodgieters, chauffagisten, ...) en onderhoudspersoneel hebben een belangrijke rol.

BART NAEYAERT (Provincie West-Vlaanderen): *"We hebben heel wat gemotiveerd personeel op de werkvloer gezien, er is evenwel wel vraag naar bijkomende opleiding om de waterhuishouding binnen het gebouwenpatrimonium beter te beheren. Ook interne communicatie is belangrijk om tot een goed waterbeheer te komen, zo moeten herstellingen bijvoorbeeld kort na de vaststelling van het defect worden uitgevoerd."*

Van 5 naar 64 naar 308

Om de bovenstaande vaststellingen aan te pakken is er nood aan sensibilisering, opleiding en ondersteuning.

DIRK VAN DER STEDE (Vlakwa): *"Vooraleer alle 308 Vlaamse steden en gemeenten aan te pakken, komen eerst de 64 West-Vlaamse steden en gemeenten aan de beurt. Er wordt gestart met een sensibiliseringsactie naar de burgemeesters, secretarissen, hoofd technische dienst, gebouwbeheerders en milieu- en duurzaamheidsambtenaren"*

Bij gebrek aan eigen personeel doen veel steden en gemeenten beroep op lokale bedrijven voor herstellingen of aanpassingswerken. Bij een interventie kunnen zij vakkundig, met de checklist, de watersituatie in het gebouw bekijken en verbeteringen/herstellingen voorstellen. De waterbesparing zal hun factuur betalen.

NANCY DHONT (namens Task Force Duurzaam Bouwen): *"VDAB organiseert sinds 2011 samen met sectoren, opleidingsverstrekkers en sociale partners een taskforce duurzaam bouwen. Samen werken wij aan een gezamenlijke aanpak voor opleidingen in het kader van duurzaam bouwen. Deze sector evolueert ontzettend snel en milieuaspecten krijgen hoe langer hoe meer aandacht. Zo gaat duurzaam bouwen verder dan alleen maar zorgen voor een goede bouwschil. Duurzaam bouwen betekent ook rationeel omspringen met energie en water. Dat betekent ook nieuwe eisen voor vakmensen. Samen willen we als taskforce onderzoeken hoe wij een gepast antwoord kunnen bieden op de opleidingsnood om zo veel mogelijk energie en water te kunnen besparen. Water is essentieel voor de mens, zijn omgeving en het voortbestaan van het leven op aarde."*

Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Vlienter (de koepel van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor streekontwikkeling) vinden dit een waardevol project: *"In deze tijden van financiële schaarste voor gemeenten, geeft dit project tweemaal winst voor de gemeenten: op een vrij eenvoudige manier kunnen ze besparen en ze nemen een voorbeeldfunctie op in duurzaamheid."*

De noodzakelijke ondersteuning wordt opgezet in samenwerking met o.a. Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Vlienter, het Departement Kanselarij en Bestuurszaken van de Vlaamse Overheid, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Provincies, Intercommunales en Steunpunten Duurzaam Wonen en Bouwen zoals in West-Vlaanderen waar het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen (Acasus) een 20-tal audits zal uitvoeren in verschillende type gebouwen van geïnteresseerde Steden en Gemeenten. De opgedane ervaringen zullen meegenomen worden bij de verdere uitrol over Vlaanderen.

Empowered by:

Met de steun van:

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

west-vlaanderen
de gedreven provincie

De gemeente heeft tenslotte ook een voorbeeldfunctie te vervullen naar haar burgers. En als die burgers beroep doen op sanitairbedrijven die opgeleid zijn om de checklist “rationeel watergebruik” te hanteren, zullen zij helpen om hun waterfactuur (gemiddeld 550 €/jaar) te verminderen.

Ook Europa lonkt...

DIRK VAN DER STEDE (Vlakwa): ‘Deze aanpak werd alvast positief onthaald op de European ‘Mayors & Water’ conferentie van 11 februari laatsleden in Leeuwarden. Zo zijn Europees Commissaris Karmenu Vella, de Europese Investeringsbank, verschillende Europese regio’s vragende partij om hier een Europees project rond op te zetten.’

BIJLAGE met extra toelichting

West-Vlaamse steden en gemeenten kunnen 1 miljoen euro besparen

Praktijkcases uit de rondgang in het gebouwenpatrimonium van de gemeenten tonen dit aan. De installatie van digitale meters - kostprijs 350€ - leidde bijvoorbeeld tot het ontdekken van een continu lek met een verlies van 250 liter per uur of 180 m³ per maand wat voor de gemeente neerkomt op een besparing van +/-12.000 € per jaar. Een ander voorbeeld: bij de herinrichting van een zwembad: vergeten af te sluiten wc liep continu door omwille van een kapotte overdrukklep bij warmwatercirculatie. Dit werd pas 6 maanden later ontdekt door een hoge factuur wat leidde tot een 300 m³ extra waterverbruik per maand en dus een besparing van 9.000€. Een ander voorbeeld uit een school leerde dat de ontharder niet optimaal was ingesteld, het automatisch bijvulstelsel van de hemelwaterput was defect alsook de afsluiter. Hier kon een waterbesparing van 30-40 m³ per maand worden gerealiseerd en dus een +/- 2.100 € per jaar. En dat in een gebouw met hoofdteller en tussenteller, maandelijkse registratie van de tellers en een hele goede opvolging. Deze tonen aan dat er met zeer laagdrempelige ingrepen tot 30% water kan worden bespaard wanneer rationeel met het gebruik wordt omgegaan.

In de centrumsteden, met een gemiddelde drinkwaterfactuur rond 350.000 - 400.000 € per jaar, kan dus tot 105.000 -120.000 € worden bespaard. Voor kleinere steden en gemeenten waarbij de gemiddelde drinkwaterfactuur op 20.000 - 70.000 € per jaar ligt, leidt dit tot een besparing van 6.000 – 21.000 €. De West-Vlaamse steden en gemeenten kunnen dus 1 miljoen euro per jaar besparen.

Vaststellingen tijdens het proefproject

Bij de start van het proefproject werden een aantal rondgangen georganiseerd in gebouwen van Harelbeke, Hoogdele, Ledegem, Menen en Poperinge waarbij gebruik werd gemaakt van een checklist. Naast belangrijke waterbesparingen werd vastgesteld dat binnen een gemeente meer bewustzijn is rond energieverbruik (aardgas en elektriciteit) dan voor water. Het reële waterverbruik en de verschillende waterverbruikspunten per gebouw (sportcentra, scholen, kantoren, musea, ontmoetingcentra, ...) zijn niet altijd gekend. Geautomatiseerde systemen (onthardingsinstallaties, automatische bijvulsystemen hemelwaterput, boiler, ...) werken niet noodzakelijk zoals verwacht. Leidingwater wordt vaak ingezet voor laagwaardige toepassingen zoals irrigatie voetbalvelden, fontein, besproeiing beplanting, wc's, etc. Ook de sanitairbedrijven (loodgieters, chauffagisten, ...) en onderhoudspersoneel hebben een belangrijke rol.

BART NAEYAERT (Provincie West-Vlaanderen): *“We hebben heel wat gemotiveerd personeel op de werkvloer gezien, er is evenwel wel vraag naar bijkomende opleiding om de waterhuishouding binnen het gebouwenpatrimonium beter te beheren. Ook interne communicatie is belangrijk om tot een goed waterbeheer te komen, zo moeten herstellingen bijvoorbeeld kort na de vaststelling van het defect worden uitgevoerd.”*

Van 5 naar 64 naar 308

Om de bovenstaande vaststellingen aan te pakken is er nood aan sensibilisering, opleiding en ondersteuning.

DIRK VAN DER STEDE (Vlakwa): *“Vooraleer alle 308 Vlaamse steden en gemeenten aan te pakken, komen eerst de 64 West-Vlaamse steden en gemeenten aan de beurt. Er wordt gestart met een sensibiliseringsactie naar de burgemeesters, secretarissen, hoofd technische dienst, gebouwbeheerders en milieu- en duurzaamheidsambtenaren”.*

Veel steden en gemeenten hebben te weinig of geen personeel om herstellingen of aanpassingswerken uit te voeren en doen beroep op lokale bedrijven. Bij een interventie kunnen zij aan de hand van de checklist de watersituatie in het gebouw bekijken en verbeteringen/herstellingen voorstellen. De waterbesparing zal hun factuur betalen.

NANCY DHONT (namens Task Force Duurzaam Bouwen): *“VDAB organiseert sinds 2011 samen met sectoren, opleidingsverstrekkers en sociale partners een taskforce duurzaam bouwen. Samen werken wij aan een gezamenlijke aanpak voor opleidingen in het kader van duurzaam bouwen. Deze sector evolueert ontzettend snel en milieuaspecten krijgen hoe langer hoe meer aandacht. Zo gaat duurzaam bouwen verder dan alleen maar zorgen voor een goede bouwschil. Duurzaam bouwen betekent ook rationeel omspringen met energie en water. Dat betekent ook nieuwe eisen voor vakmensen. Samen willen we als taskforce onderzoeken hoe wij een gepast antwoord kunnen bieden op de opleidingsnood om zo veel mogelijk energie en water te kunnen besparen. Water is essentieel voor de mens, zijn omgeving en het voortbestaan van het leven op aarde.”*

De noodzakelijke ondersteuning wordt opgezet in samenwerking met o.a. de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Vlinter, het Departement Kanselarij en Bestuurszaken van de Vlaamse Overheid, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Provincies, Intercommunales en Steunpunten Duurzaam Wonen en Bouwen zoals in West-Vlaanderen waar het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen (Acasus) een 20-tal audits zal uitvoeren in verschillende type gebouwen van geïnteresseerde Steden en Gemeenten. De opgedane ervaringen zullen meegenomen worden bij de verdere uitrol over Vlaanderen.

Ook Europa lonkt...

DIRK VAN DER STEDE (Vlakwa): *‘Deze aanpak werd alvast positief onthaald op de European ‘Mayors & Water’ conferentie van 11 februari laatsleden in Leeuwaarden. Zo zijn Europees Commissaris Karmenu Vella, de Europese Investeringsbank, verschillende Europese regio’s vragende partij om hier een Europees project rond op te zetten.’*

Drijfveer voor de steden en gemeenten

Besparing op de waterfactuur bij steden en gemeenten levert in tijden waar besparingen de klok slaan een voorbeeld hoe een gemeente op een duurzame manier kosten kan besparen. Hiernaast is water hét medium waarlangs we de impact van klimaatverandering zullen voelen (o.a. toenemende droogteperiodes). Indien de verschillende watergebruikers een (gemeenten, industrie, landbouw, KMO's) allemaal rationeel omspringen met water zal de waterbeschikbaarheid in Vlaanderen verbeteren. De gemeente zal zo ook een voorbeeldfunctie te vervullen naar haar burgers. En als die burgers beroep doen op sanitairbedrijven die opgeleid zijn om de checklist “rationeel watergebruik” te hanteren, zullen zij helpen om hun waterfactuur (gemiddeld 550 €/jaar) te verminderen.

Checklist

Vanuit de werkgroep werd op basis van uitwisseling van informatie, meetgegevens, inventarisatie en rondgangen op diverse sites een checklist uitgewerkt om quickwins op watervlak in een gemeente op te sporen.

De checklist is gekoppeld aan een rondgang en geeft op een snelle manier een inventarisatie van alle waterpunten van het gebouw. Met de checklist kunt u meteen al een aantal kleine defecten of onregelmatigheden opsporen. Daarnaast geeft de checklist u tal van bruikbare tips of aandachtspunten per type waterverbruiker.

Aanbod voor steden en gemeenten

De checklist wordt gratis ter beschikking gesteld van steden en gemeenten. Vanuit de Provincie en Vlakwa zullen met de partners opleidingen georganiseerd worden om de checklist te leren gebruiken zowel voor leidinggevende als technisch personeel. Een gratis wateraudit, op basis van de checklist, wordt ook opgenomen in het aanbod van de Provincie naar gemeenten in het advies voor grote gebouwen, uitgevoerd door een externe partner.

Infonamiddag 12 april

Op [dinsdag 12 april](#) zal een infonamiddag doorgaan bij Acasus (Provinciaal Steunpunt Duurzaam wonen en Bouwen). Deze infonamiddag is gericht op steden en gemeenten, in eerste instantie diensthoofden patrimonium / technische diensten, ook andere ambtenaren (duurzaamheidsambtenaren, milieuambtenaren en secretarissen) zijn welkom. Hier wordt de start gegeven voor de verdere uitrol van het project naar de 64 West-Vlaamse steden en gemeenten.

Hierna zal aan de hand van een globaal plan de uitrol naar alle 308 Vlaamse gemeenten worden ingezet in samenwerking met verschillende partners.

Belang van rationeel watergebruik

Het is voor de Vlaamse economie van belang de waterbevoorrading veilig te stellen. Volgens een analyse van de OESO is Vlaanderen de 4de armste regio naar waterbeschikbaarheid. Zelfs in landen als Spanje, Portugal en Griekenland is de waterbeschikbaarheid per inwoner groter dan in Vlaanderen en Brussel. Hiernaast wordt 1 op de 6 werknemers tewerkgesteld binnen de 15 meest water-intensieve sectoren. Het is daarom van groot belang dat Vlaanderen zijn gedrag verder blijft wijzigen: structureel verspilling vermijden, water sparen in tijden van overvloed en grondwatervoorraden beschermen.

Start van het proefproject

Omdat de uitdagingen op het vlak van water en milieu evolueren, neemt de Provincie West-Vlaanderen innoverende initiatieven die inspelen op trends, behoeften en opportuniteiten. De ondersteuning voor dit project is daar een mooi voorbeeld van.

Op een infoavond van de Provinciale Minaraad rond Groene economie op 16/10/2013 werden 4 stellingen of cases gepresenteerd. Nadien werd er per stelling een werkgroep opgestart rond die uitdaging. De stelling voor het thema WATER: '**mijn stad/gemeente kan 30% water besparen**' - voorgesteld door Dirk Van der Stede, CEO van Vlakwa en afgevaardigde voor UNIZO in Provinciale Minaraad.

Vanuit die stelling is op 19 februari 2014 de eerste werkgroep rationeel watergebruik gestart met gedreven ambtenaren uit een 5-tal West-Vlaamse steden en gemeenten. Het opzet was om samen te kijken op welke manier waterbesparing kan gerealiseerd worden en welke tools er hiervoor kunnen aangereikt worden.

De rekening van een waterlek kan dus snel oplopen! Ook andere steden en gemeenten kunnen 30% water besparen. Door kleine ingrepen kan elke gemeente of stad op korte termijn honderden tot duizenden euro's besparen op de waterfactuur.

Partners Pilotproject

Provincie West-Vlaanderen

Gemeenten Harelbeke, Hooglede, Ledegem, Menen en Poperinge

Vlaams Kenniscentrum Water

Contact voor de pers (niet voor publicatie):

Voor de Provincie West-Vlaanderen: gedeputeerde voor integraal waterbeleid en voorzitter van VLAKWA vzw Bart Naeyaert, bart.naeyaert@west-vlaanderen.be (050/40.31.90 of 0497/05.18.56)

Voor Vlakwa:

Inhoudelijk: Veerle Depuydt vd@vlakwa.be

Beeldmateriaal: Valerie Blomme vb@vlakwa.be

Alle informatie kan u eveneens vinden op de [website van Vlakwa](#).